

BETÜL (37): 'TIJDENS DE DECEMBERDAGEN MAAK IK HET VOOR ANDEREN EXTRA GEZELLIG'

De feestdagen zijn een tijd van vreugde, warmte en samenzijn. Maar niet voor iedereen. Iedereen viert deze periode op zijn eigen manier. Op de website puurpapendrecht.nl delen we tijdens deze decembermaand verhalen over hoe inwoners van Papendrecht de decemberdagen beleven. Voor het eerste verhaal gingen we in gesprek met Betül, die zelf geen kerst viert, maar er maar wat graag voor zorgt dat anderen wel fijne feestdagen kunnen beleven.

Betül was een jaar oud toen ze vanuit Turkije naar Nederland kwam. Hier groeide zij op met haar oudere zus en haar twee jongere tweelingzusjes. “Ik groeide op tussen twee culturen. Binnenshuis heerste de Turkse cultuur, buiten de deur pasten we ons aan aan de Nederlandse gebruiken.” Betül kijkt terug op een fijne jeugd. “Ik heb er goede herinneringen aan, ook aan mijn basisschooltijd, die ik doorbracht op een christelijke school. Dat ik moslim ben, maakte niet uit. Mijn moeder zei ons altijd: ‘Je hoeft niet mee te doen, als je maar wel respect toont.’ We deden dus niet actief mee met de dagelijkse gebeden of de feesten, maar we zonderden ons ook niet af.” Leef en laat leven, dat is een motto dat Betül meeneemt uit haar jeugd. “Dit is altijd mijn uitgangspunt geweest en dat zal het ook altijd blijven. Het is ook iets wat ik graag aan anderen wil meegeven.”

Samenzijn en omkijken naar elkaar

Als kind vroeg Betül wel eens waarom er bij hen thuis geen kerst werd gevierd. “Mijn moeder vertelde dan dat wij andere feesten en tradities hebben, zoals de Ramadan, het Slachtfest en het Suikerfeest. Dat vierden wij.” Betül legt uit wat de achterliggende gedachte is van de feesten die zij vierden: “Het gaat vooral om dankbaar zijn en bewustwording hebben voor alles wat wij hebben, maar ook om het samenzijn en het omkijken naar elkaar. Daarin zijn er wel overeenkomsten met Kerstmis. Maar tijdens het vasten gedurende de Ramadan, is het de bedoeling dat je je ook echt actief inzet voor de minderbedeelden, dat is wel iets wat echt bij de Ramadan en het Slachtfest hoort. Het is een belangrijk element.” Een element dat bij Betül terugkomt in de opvoeding die ze van haar moeder kreeg. “Het is een belangrijk onderdeel van onze cultuur om voor anderen klaar te staan, dat doe ik dus ook met Kerstmis. Vroeger hielp ik mijn burens met het versieren van de kerstboom bijvoorbeeld, en tijdens mijn vorige baan in de zorg, waarin ik en mijn collega's wisselende diensten draaiden, bood ik elk jaar aan om tijdens de feestdagen te werken. Dan kon iemand anders vrij zijn.”

Extra gezelligheid

Dat anderen iets aan hun geloof konden doen op die manier, daar ging het Betül om. Op haar werk maakte ze het voor de cliënten dan wel extra gezellig, vertelt ze, en ook in de decemberdagen die eraan komen doet Betül wat ze kan. “Ik werk momenteel als buurtwerker en ik ben bezig met het opzetten van activiteiten voor wijkbewoners. De dagen tussen kerst en oud en nieuw hebben daarbij mijn aandacht, want dat zijn de dagen waarop gevoelens van eenzaamheid kunnen versterken, tussen alle feestelijkheden in.” Ook al viert Betül dus zelf geen kerst: ze zorgt wel voor de verbinding waar het tijdens deze dagen om gaat!

CORRIE (80): 'WIJ HADDEN EEN ECHTE KERSTBOOM MET ECHTE KAARSJES'

De feestdagen zijn een tijd van vreugde, warmte en samenzijn. Maar niet voor iedereen. Sommigen voelen zich juist in de donkere dagen van december alleen. Op de website PuurPapendrecht delen we tijdens deze decembermaand verhalen over hoe inwoners van Papendrecht de decemberdagen beleven. In dit tweede verhaal spreken we met de tachtigjarige Corrie, die nu al uitkijkt naar de kerstviering die wordt georganiseerd door het Odensehuis.

De tachtigjarige Corrie is geboren in Sliedrecht, maar woont al haar hele leven in Papendrecht. Van haar kerstvieringen als klein kind kan ze zich niet heel veel meer herinneren, maar ze weet nog wel hoe de kerstdagen eruitzagen toen ze zelf moeder was. 'We hadden een groot konijnenhok, met best wel wat konijnen. Mijn man slachtte er eentje met Kerstmis en ik zorgde ervoor dat die op tafel kwam. Zo ging dat vroeger, met Kerstmis had je bout.' Een versierde kerstboom was er ook, vertelt Corrie. 'Een echte kerstboom, met echte kaarsjes erin. Die kaarsjes kieperden wel eens om, dat was natuurlijk gevaarlijk. Daarom stond er een emmer water naast.' Corrie heeft zelfs nog herinneringen aan een witte kerst. 'Dat was in 1963. Dat weet ik nog zo goed, omdat mijn zoon nog klein was, en erg ziek. Hij had longontsteking. Er was een flink pak gevallen en het was behoorlijk koud. De ijsbloemen stonden op de ramen. "Jullie moeten flink stoken," zei de dokter. De kachel stond al loeihard te snorren, maar warm kregen we het niet. De ijsbloemen bleven.' Corries zoon kwam er gelukkig wel bovenop.

Cadeautjes

Kerstmis vieren met de complete familie bij elkaar, dat gebeurde vroeger bij Corrie niet. 'Ik vierde het gewoon met mijn man en vier kinderen, met het gezin,' aldus Corrie. Ook cadeautjes zijn niet iets wat toen bij Kerstmis hoorde, vertelt Corrie. Die hoorden bij Sinterklaas. 'Maar toen ik zelf een klein kind was, werd ik ook verwend op nieuwjaarsdag. Het was gebruikelijk dat je op die dag bij je familie langsging om iedereen een goed nieuwjaar te wensen. Mijn opa nam me apart, gaf me een gulden of een rijksdaalder en zei dan: "Niet tegen oma zeggen, hè." Oma nam me later ook apart en deed hetzelfde. Zo ging ik met een leuk zakcentje het nieuwe jaar in!'

Kerstviering in het Odensehuis

Vorig jaar heeft Corrie kerst gevierd in het Odensehuis en ook dit jaar doet ze graag mee aan de kerstactiviteiten. Het Odensehuis is een ontmoetingsplek voor mensen met geheugenproblemen en hun naasten. Er heerst een ongedwongen sfeer en er worden leuke activiteiten georganiseerd. Ook tijdens Kerstmis. Corrie komt zo ongeveer anderhalf jaar bij het Odensehuis. Corrie: 'Vorig jaar was er een kerstlunch waarbij de burgemeester een kerstverhaal kwam voorlezen. Later kwam ze bij me aan tafel zitten. Zo leuk, want de burgemeester is erg lief.' Die kerstviering was dus een groot succes, maar de verwachtingen voor dit jaar zijn ook erg hoog. Het Odensehuis heeft namelijk een prachtige vaartocht geregeld, mogelijk gemaakt door inbreng van diverse Papendrechtse bedrijven, De Lions en genereuze donaties van vrienden van het Odensehuis. Met een elektrische boot van De Zilvermeeuw zullen 110 passagiers richting Rotterdam gaan. Kerst op het water! Echt iets voor Corrie, want ze houdt ontzettend van varen, benadrukt ze. Corrie kijkt dus nu al uit naar de kerstdagen. 'Leuk, met zijn allen varen naar Rotterdam, dan zie je nog eens wat. En zo onder elkaar is het ook altijd gezellig!'

PETER (76): 'MET KERST KIJK IK TERUG OP WAT ER AFGELOPEN JAAR IS GEBEURD.'

De feestdagen zijn een tijd van vreugde, warmte en samenzijn. Maar niet voor iedereen. Sommigen voelen zich juist in de donkere dagen van december alleen. Op de website PuurPapendrecht delen we tijdens deze decembermaand verhalen over hoe inwoners van Papendrecht de decemberdagen beleven. In dit derde verhaal spreken we met Peter, weduwnaar en penningmeester van de seniorenbond De Ertepeller. Peter viert het ene jaar Kerstmis in eigen huis met zijn dochter en haar gezin, het andere jaar is hij bij haar.

Peter is een echt mensen-mens: hij houdt van gezelligheid en van gezelschap. Daarom sloten hij en zijn vrouw zich aan bij de seniorenbond De Ertepeller toen Peter met pensioen ging. Zijn vrouw kende er iemand en zelf vond hij het ook wel gezellig om met anderen activiteiten te ondernemen. Jaren kwamen ze er samen, totdat zijn vrouw, die ernstig ziek was, overleed. Toch is Peter lid van de bond gebleven, al een paar jaar vervult hij er zelfs de functie van penningmeester.

Oplossing tegen eenzaamheid

De seniorenbond kent 230 leden, voornamelijk mensen die in Papendrecht wonen of er gewoond hebben, en is nog steeds een levendige vereniging. Vroeger sloot men zich aan bij een seniorenbond omdat je dan korting op je zorgverzekering kon krijgen, dat is nu niet meer zo. De vereniging moet het nu voornamelijk van de activiteiten hebben. Die zijn er volop bij seniorenbond De Ertepeller. Er zijn groepen die linedance beoefenen, er wordt gekaart, een paar keer per jaar staan er uitjes op het programma en een reisje, en feestelijke momenten worden ook gevierd. Peter: 'Natuurlijk hebben we ook iets leuks rondom kerst, we organiseren nu een kerstbrunch. Dat wordt elk jaar weer goed bezocht, daarin voorzien we dus in een behoefte.' Of de activiteiten een oplossing bieden tegen eenzaamheid onder ouderen rondom de feestdagen, dat weet Peter niet. 'Eenzaamheid is niet iets wat alleen maar speelt rondom de kerstdagen. Juist in de rest van het jaar, als kinderen en kleinkinderen druk zijn met van alles en nog wat, zijn ouderen eenzaam.' Als het aan Peter ligt, zijn zeker de mensen die gevoelens van eenzaamheid ervaren welkom bij de activiteiten van de seniorenbond De Ertepeller. Peter: 'Elke donderdag is er bijvoorbeeld een koffie-inloopochtend. Iedereen is welkom! Het is zelfs mogelijk om vervoer te regelen voor mensen die zelf echt niet in de gelegenheid zijn om te reizen.'

In beweging komen

Peter kan wel begrijpen dat het voor sommige mensen moeilijk is om zo'n eerste stap te nemen en dat eenzaamheid op de loer ligt als je ouder wordt. 'Vriendschappen verwateren als je ouder wordt, of veranderen. Ikzelf heb eens ervaren dat van een vriendschap niet meer over was dan twee keer per jaar een verjaardagskaart sturen en een kerstkaart. Kun je dat dan nog vriendschap noemen? Tegelijkertijd weet ik ook dat je zelf in beweging moet komen om in contact met anderen te blijven. De drempel kan hoog zijn, maar het gaat erom dat je het doet.'

Zelf kent Peter geen eenzaamheid. Hij is gelukkig, samen met Joke, die hij een aantal jaar geleden ontmoette en Peter heeft goed contact met zijn dochter en haar gezin. Elk jaar vieren ze samen kerst. Peter: 'Het ene jaar bij mij, het andere jaar vieren we het daar. Dat is er met de paplepel ingegoten: vroeger vierden we het ook het ene jaar bij mijn moeder, het andere jaar bij mijn oma.' Peter vindt de feestdagen een fijne tijd, een warme tijd. En hij maakt er ook graag werk van, getuige de vele gezellige versieringen in zijn huis en het kerstdorp dat op het dressoir prijkt. 'Die huiselijkheid en gezelligheid rondom de feestdagen, daar hou ik wel van. Voor mij is het een periode van terugkijken, je staat even stil bij hoe het jaar is geweest. Dan denk ik bijvoorbeeld aan de mensen van wie we afscheid hebben moeten nemen, maar zeker ook aan de leuke dingen. En die zijn er gelukkig genoeg in mijn leven, niet alleen met kerst!'

KATYA (35): 'DIT JAAR VIERDE IK VOOR HET EERST KERST IN NEDERLAND'

De feestdagen zijn een tijd van vreugde, warmte en samenzijn. Maar niet voor iedereen. Sommigen voelen zich juist in de donkere dagen van december alleen. Op de website PuurPapendrecht.nl delen we tijdens deze decembermaand verhalen over hoe inwoners van Papendrecht de decemberdagen beleven. In dit laatste verhaal spreken we met de Oekraïense Katya, die in de opvang in Papendrecht woont. Ze is al een paar jaar in Nederland, maar vierde dit jaar hier voor het eerst kerst. Ze vertelt er graag over, in haar beste Engels.

In Oekraïne is de decembermaand ook de start van een periode vol met feestelijkheden, al was het voor de oorlog net iets anders dan in Nederland. Katya: 'Half december vierden we een feest dat vergelijkbaar is met Sinterklaas in Nederland. Dat was dan de start van de feestelijke maand. Dan is er oud en nieuw en dan, in januari, werd Kerstmis gevierd. Omdat dit volgens de Russisch-orthodoxe kalender is, heeft de regering besloten om de datums te veranderen. Nu worden de feestdagen bij de Oekraïners op dezelfde momenten gevierd als in Nederland en veel andere Europese landen.' Dat betekent voor Katya niet dat de Oekraïense tradities helemaal worden losgelaten, ze heeft bijvoorbeeld met Kerstmis het traditionele Oekraïense gerecht Kutya gemaakt. Hiermee wordt het kerstdiner geopend. Het is een zoet graangerecht met vruchten, het eerste van twaalf gerechten die tijdens Kerstmis worden opgediend. Katya: 'Voordat het diner begint, neem je eerst drie hapjes van de kutya. Zo hoort dat.' Katya weet niet precies wat de symboliek is achter die handeling, het hoort er voor haar gewoon bij. En ze denkt er niet aan om het achterwege te laten. Katya: 'Want het is zo ontzettend lekker!'

Ongeloof

Het is de eerste keer dat Katya Kerstmis heeft gevierd in Nederland, ze was blij dat het eindelijk eens kon. 'De eerste twee jaren was ik aan het werk. Ik werkte bij het Van der Valk-hotel in Dordrecht. Kerstmis is altijd een enorm drukke periode, dus vrij nemen kon niet. Ik heb nu een andere baan, bij een kleiner restaurant in Dordrecht. Alleen op tweede kerstdag waren we open, dus ik was een kerstdag vrij.' Katya werkt in de keuken van het restaurant. Ontzettend leuk werk, zegt ze, maar heel anders dan het werk dat ze in Oekraïne deed. 'Daar werkte ik als manager in een fabriek waar reparaties werden verricht aan vliegtuigen. Toen de oorlog uitbrak, kwam mijn werk stil te liggen.' In eerste instantie dachten Katya en haar man dat het allemaal wel mee zou vallen. Katya: 'Ongeloof, dat is het juiste woord. We wilden niet geloven dat ons land in oorlog was. Maar de situatie werd steeds gevaarlijker.' Katya's man ging het leger in, Katya besloot toen met haar zoontje en familieleden van haar man te vertrekken en kwam in Nederland terecht. In Papendrecht werd ze opgevangen, in eerste instantie was de opvang gesitueerd in de Palm. Katya: 'Daar sliepen we met zijn allen op een kamer, in stapelbedden. Er was geen enkele privacy en het was druk en lawaaiig. Daarnaast maakte iedereen zich zorgen om de mensen die in Oekraïne waren achtergebleven. Een moeilijke tijd.' Ook Katya maakt zich zorgen om familieleden die nog in Oekraïne zijn. 'Daar probeer ik niet te veel aan te denken, dan word ik emotioneel. Gelukkig hebben we wel veel contact, maar die zorgen zijn er altijd.'

Genieten van decemberdagen

De hoop bestond dat de oorlog snel voorbij zou zijn, maar naarmate de tijd verstreek, vervaagde deze hoop steeds meer. Katya: 'Toch is die hoop nog niet verdwenen. Nog altijd hopen we dat het snel zal eindigen. Maar we zijn wel al bijna drie jaar verder.'

Inmiddels heeft de man van Katya zich bij het gezin gevoegd, hun zoontje is dolblij dat zijn vader bij hem is. Zoontje Stas spreekt al een aardig woordje Nederlands en heeft het naar zijn zin op de Anne Frankschool. Als het gaat om de toekomst, dan staat voor Katya het welzijn van haar zoon voorop. Katya: 'Bij de keuzes die ik maak, denk ik aan wat het beste is voor Stas. Ik hou van Oekraïne, maar ik zie daar geen toekomst. Ons huis is verdwenen, er is maar weinig om naar terug te gaan. Ik ben drie keer teruggedaan naar Oekraïne om familie te bezoeken, na twee jaar durfde ik het eindelijk aan om naar de stad waar we woonden te gaan. Ik heb tranen met tuiten gehuild, er was zoveel vernietigd. Het was onze stad niet meer.' Katya richt zich dus op haar leven in Nederland. 'We wonen nu op de opvanglocatie in de Poldermolen, met elkaar op een kamer. De familie van mijn man woont hier ook. Het is huiselijk en het is fijn om met elkaar te zijn. Plannen maken doen we niet te veel, want je weet nooit hoe het leven loopt. Voor nu genieten we van deze decemberdagen, met elkaar! En hopen we op een betere toekomst.'